

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Alueelliset kehitysnäkymät

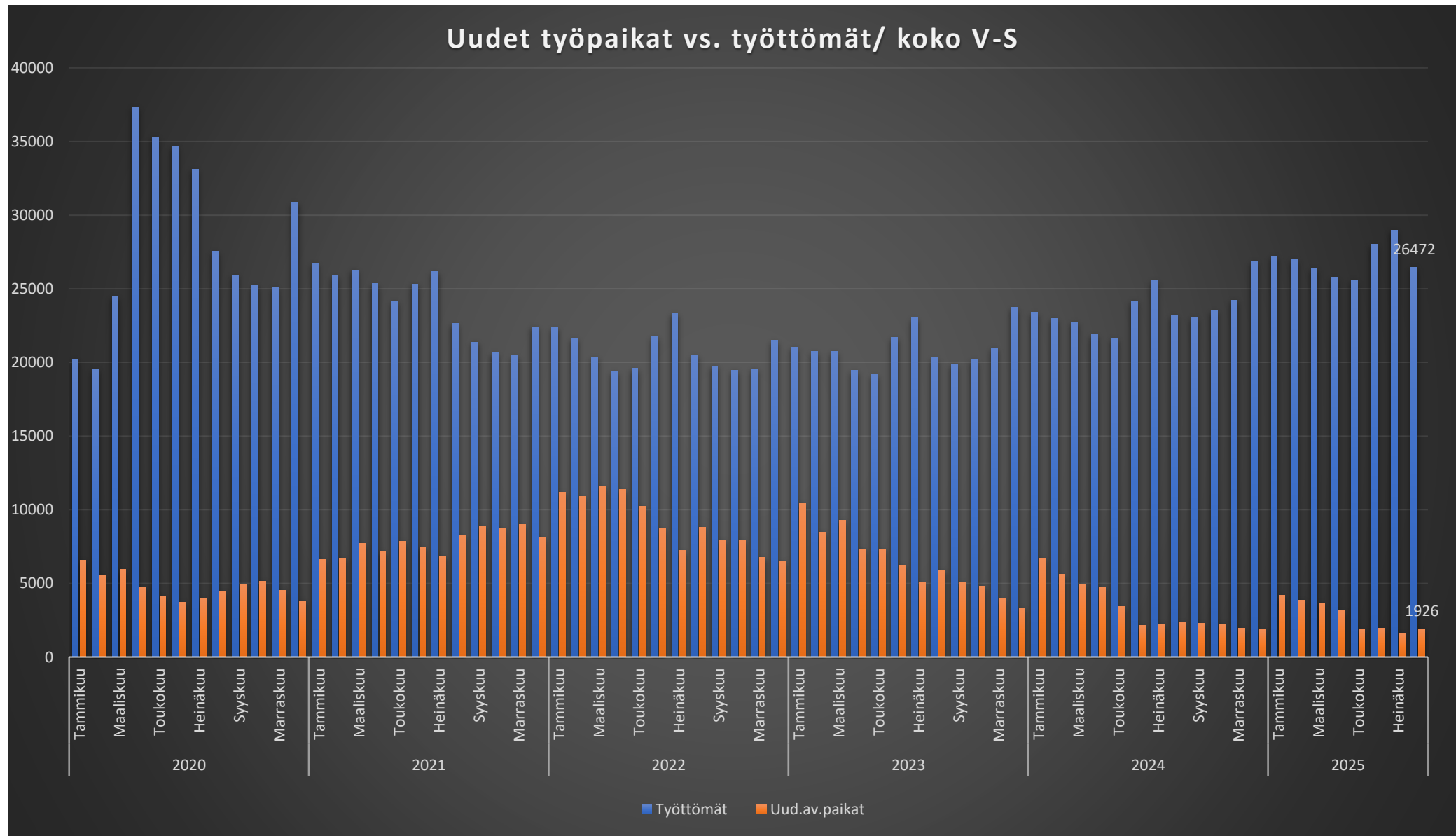
Syksy 2025

VARSINAIS-SUOMI

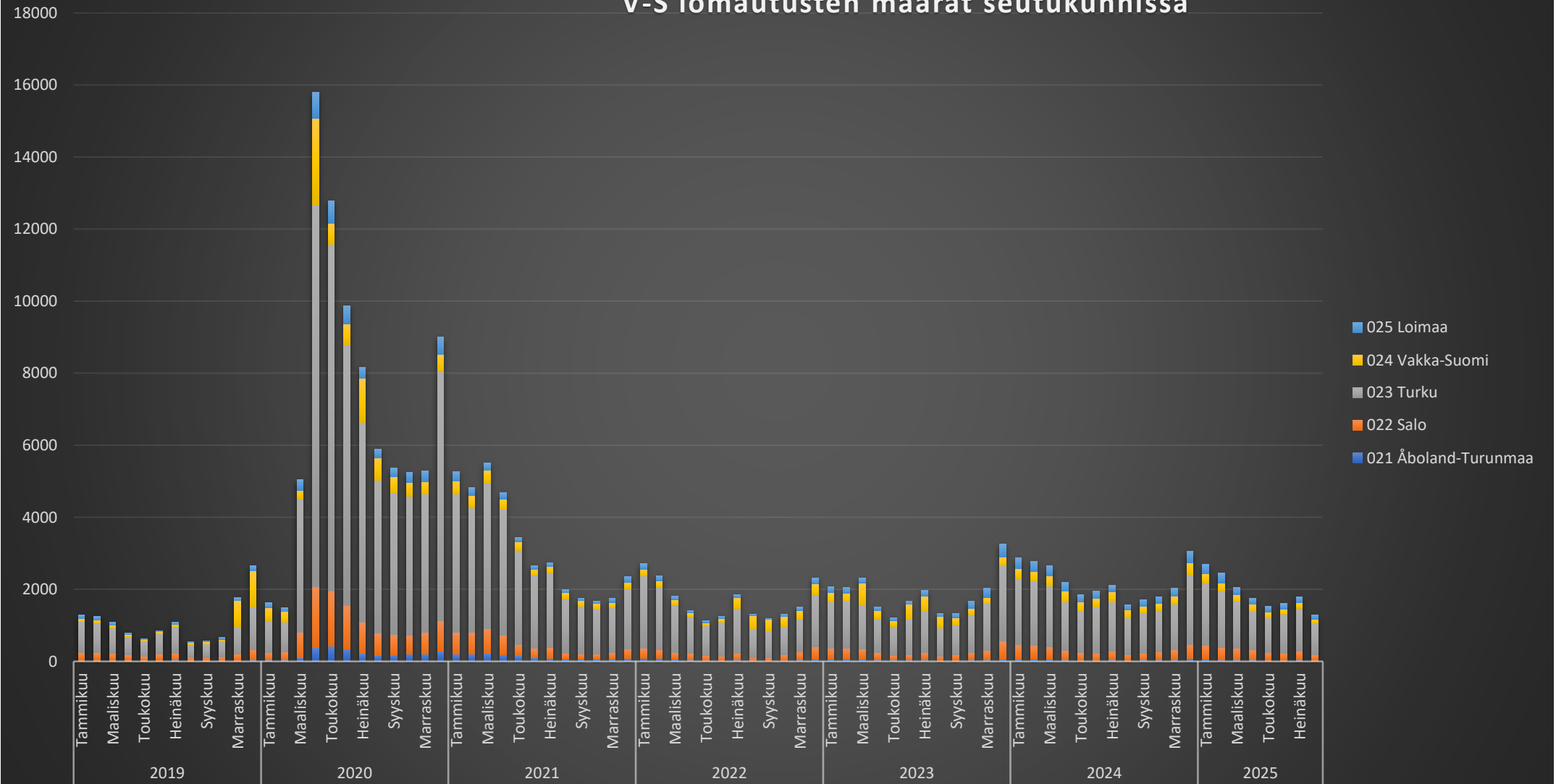
Timo Vahtonen
29.10.2025

Yleistä näkymistä (Varsinais-)Suomessa

- Taloudellisen suhdanteen kääntymisestä selkeitä signaaleja ilmassa!
- Tulli sovittu EU:sta USA:han viettäessä 15%:ksi (myös autot & lääkkeet !!) → vakautta talouteen ja investointeihin
- Kotitalouksien ostovoima on kohentunut, ja matalampi korkotaso tukee vientiteollisuutta ja rakentamista.
- Toimialoista hyvin menee hyvin V-S:ssa meriteollisuudella sekä lääketeollisuudella ja niillä näkymä myös hyvä eteenpäin
- Teknolוגiateollisuudessa ja teollisuudessa tilanne parantunut kyselyjen mukaan jo viime vuodesta
- Muilla toimialoilla takkuisempaa, mm. rakennusteollisuuden elpyminen siirtyä ensi vuoteen ja SOTE-ala tiukkojen säästöjen kourissa, palvelualan pk-yritykset huonossa hapessa
- Konkursseja tällä hetkellä enemmän kuin koskaan 2000-luvulla. Viime vuoteen verrattuna konkurssien määrä kasvoi eniten palvelualoilla, erityisesti majoituksessa ja ravintola-alalla sekä kuljetusalalla.
- Työttömyyden kasvu ollut V-S:ssa kuluneen vuoden ajalla tosi nopeaa ja avoimien työpaikkojen määrä todella alhaalla jo pitkän aikaa V-S:ssa
- Työttömyys osunut pahimmin pitkäaikaistyöttömien (ennätyslukemissa), korkeakoulutettujen, nuorten ja naisten työttömyysryhmiin
- TKI-menot kasvoivat todella reippasti V-S:n yrityksissä (51%) 2024 ja jonkin verran myös korkeakouluissa (9%)

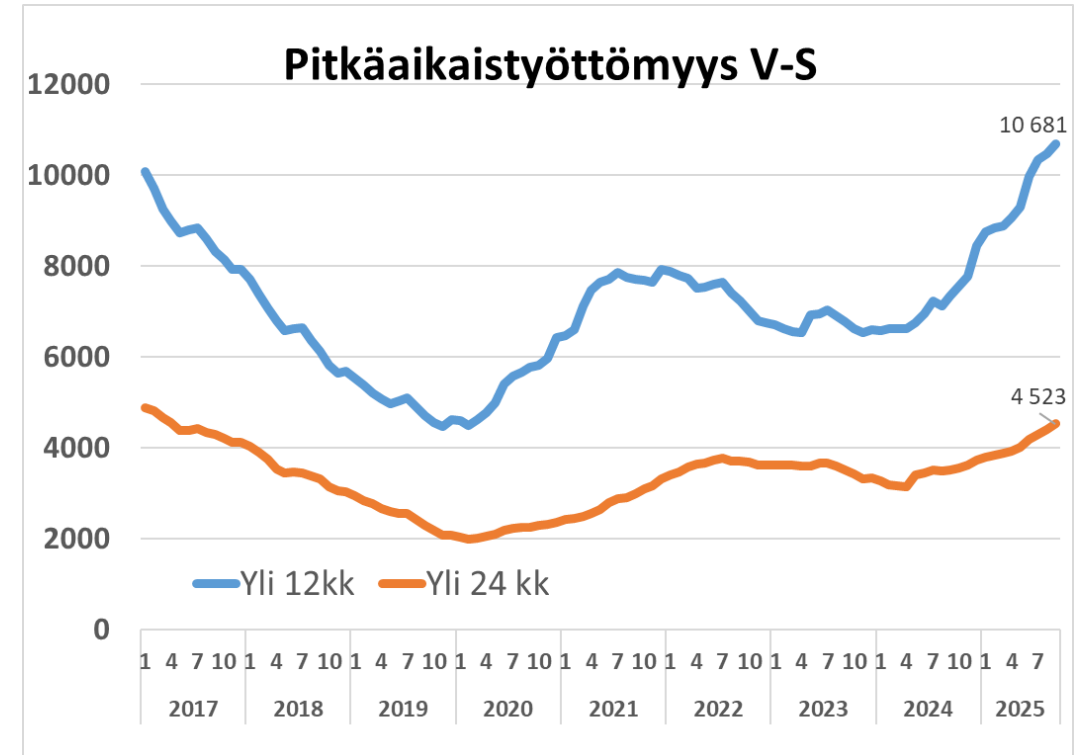
V-S lomautusten määrät seutukunnissa

Työttömyyden ryhmät/ vuosimuutos

			MUUTOS	
I TILANNE KUUKAUDEN LOPUSSA	2024	2025	HENK.	%
D. TYÖTTÖMYYDEN RAKENNE				
1. Työttömät naiset	9775	11466	1691	17,3
2. Työttömät miehet	13288	14563	1275	9,6
3. Alle 25-vuotiaat työttömät	2690	3120	430	16
4. Yli 50-vuotiaat työttömät	8042	8948	906	11,3
5. Pitkäaikaistyöttömät	7330	10681	3351	45,7
6. Ulkomaalaiset työttömät	3680	4004	324	8,8

	Työttömät työnhakijat yhteensä			
syys	Työnhakijoita laskentapäivänä			
	2024	2025	Muutos	
Alempi perusaste	364	353	-11	-3,0 %
Ylempi perusaste	4 097	4 383	286	7,0 %
Toinen aste	10 738	12 873	2 135	19,9 %
Erikoisammattikoulutusaste	146	173	27	18,5 %
Alin korkea-aste	1 310	1 354	44	3,4 %
Alempi korkeakouluaste	2 201	2 548	347	15,8 %
Ylempi korkeakouluaste	1 682	2 052	370	22,0 %
Tutkijakoulutusaste	173	193	20	11,5 %
Koulutusaste tuntematon	2 352	2 117	-235	-10,0 %
Yhteensä	23 063	26 046	2 983	12,9 %

VARSINAIS-SUOMI (IKÄRYHMIEN PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYS)

	2024	2025	
Riviotsikot	Elokuu	Elokuu	kehitys 1v.
15-19 v.	18	39	117 %
20-24 v.	284	544	92 %
25-29 v.	430	718	67 %
30-34 v.	711	1133	59 %
35-39 v.	696	1050	51 %
40-44 v.	770	1161	51 %
45-49 v.	748	1120	50 %
50-54 v.	786	1138	45 %
55-59 v.	988	1411	43 %
60-64 v.	1598	2063	29 %
Yli 64 v.	82	97	18 %
Kaikki yhteensä	7111	10474	47 %

Taulukosta voinee päätellä, että lyhyellä työkokemuksella ja ilman tutkintoa suuri vaara ajautua pitkäaikaistyöttömyyteen!

Työmarkkinoille tulo tutkinnon suorittamisenkin jälkeenkin on tällä hetkellä todella haastavaa, koska yrityksillä myös lakisääteisiä takaisinottovelvollisuuksia lomautetuille/irtisanotuille, ja työvoiman kysyntä ollut todella vaisua jo pitkään.

Teknologiateollisuus

- Tilanne varovaisen toiveikas ja suhdannesykli paranemassa
- Investoinnit edelleen aika alhaalla
- Osalla yrityksistä menee hyvin (meri, puolustus, ICT) – osalla huonommin
- EU-USA tullisopimus vientivetoiselle V-S:lle tärkeä (stabilisoi tilannetta)
- Saksan talouden elvytyspaketti voi antaa toimialalle hyvää positiivista kierrettä
- Sandvikin 68 milj. €:n tilauksesta puolet tehdään Turussa (2026-2030)
- Hiabilla 20 milj. €:n laajennus toimitiloihin Raisiossa
- Alkuvuonna alan liikevaihdon kehitys +9% V-S:ssa vrt. 2024 alkuvuosi

Meriteollisuus

- Karibian risteilijämatkustus kovassa buumissa! →
 - Turun Meyerille tilaus 5. Icon luokan aluksesta & optiot Icon 6:sta ja 7:sta
 - Yksi Icon-risteilijä tuo töitä 13 000 htv:tä ja hinta pyörii noin 1,5 miljardissa €:ssa
 - Yhteistyösopimus Meyer Turun ja Royal Caribbeanin välille v. 2036 asti
 - Telakalle 150 miljoonan €:n investoinnit 5 seuraavan vuoden aikana
 - Jäänmurtajatilauksia tulossa lähivuosina eri telakoille (USA-aiesopimus 4+7 jäänmurtajaa)
- Patoutunut tarve heijastuu V-S:n alihankintaketjuun jo nyt!
- Elomaticille alkuvuodesta reilun 100 miljoonan €:n tilaus tutkimusjäänmurtajan suunnittelusta ja kehittämisestä Saksan valtiolle
 - Almaco groupin kanadalaiselle tytäryhtiölle murtajatilaus loppukesästä → rakennetaan Suomessa ja poikii runsaasti töitä myös V-S:een

Meriteollisuus

- Maakunnan merialan osaamista onnistuttu siirtämään hyvin puolustus- ja turvallisuusosalalle
- Marine Alutechille tilaus syyskuussa 20 veneen toimittamisesta Ruotsin valtiolle
- Yrityksellä lähes 200 miljoonan €:n tilauskanta ja neuvotteluja käynnissä 10 NATO-maan kanssa
- Yrityksellä suunnitelmat kasvaa 500 henkilöä työllistäväksi yritykseksi 2030 mennessä
- Summa defence -konserniin kuuluvalla Uudenkaupungin Työveneellä myös todella hyvä tilauskanta mm. 110 milj. €:n tilaus luotsialuksen suunnittelusta ja rakentamisesta (sis. optiolaivan) Belgiaan sekä tilaus kahdesta akkuhybridimatkustaja-aluksesta Ruotsiin (tilaus yli 20 milj. €)
- Blue Industry parkin kehittäminen nytkähtänyt eteenpäin

Valmet Automotive/ loncor

- Valmet Automotive ja loncor siirtyivät valtion omistukseen omistusjärjestelyin syksyllä
- Valtio pääomistajaksi (79%) ja sijoitusyhtiö Pontos pienomistajaksi (21%)
- Valtion mukaantulolle lienee pari syytä: 1) mahdollisuudet puolustusteollisuuden sarjatuotannossa, 2) autonvalmistusosaamisen säilyttäminen Suomessa
- Syksyllä VA:lla ilmoitettiin muutosneuvotteluista koskien koko 1 300 hengen henkilökuntaa
- Sopeutustarve enintään lähes 1 100 htv:tä (lomautukset, irtisanomiset, tehtäväkuvien muutokset)
- Sopeutustarve johtunee Mercedesen molempien mallien tuotantosopimuksien päättymisestä
- VA on viime vuodet kärsinyt autoteollisuuden globaalista lamasta!
- Akkujenvalmistus yhtiöitettiin omaksi liiketoiminnakseen loncor-yhtiöön 2024 lopussa – tarkoitus keskittyä myös muiden ajoneuvojen akkuihin henkilöautojen lisäksi
- Alkuvuodesta myös loncorissa ollut yt-prosessi → Mersun valmistuksen lopetuksen vaikutus loncoriin ?

Rakennusteollisuus

- Rakennusalan alakulo ei osoita elpymisen merkkejä vielääkään → kasvu siirtyy vuosille 2026-27
- Kuluvan vuoden kasvu jäämässä alkuvuoden ennusteista, jotka ennakoivat 4% kasvua
- Vapaarahoitteinen rakentaminen ollut historiallisen alhaisella tasolla ja korjausrakentaminen sukeltanut myös → Julkinen rakentaminen paikannut V-S:ssa pudotusta kohtuullisen hyvin
- Isompia julkisia hankkeita: musiikkitalo Fuuga, Paraisten sillat, Turku-Kupittaa kaskoisraide, Turun sataman matkustajaterminaali, Kupittaan Kärki kokonaisuus, (+ Logohub yksityisellä rahalla)
- Tämän lisäksi paljon myös oppilaitosten, päiväkotien ja sairaaloiden rakentamista
- MAL-päätös vauhdittaa rakentamista v. 2026: Turun kehätien E18 remontti ja Paraisten väylän (Kurkela-Kuusisto) rakentaminen + käynnistää Raison keskustan uudelleenjärjestelyt
- Päätöksiä odotetaan vielä raitiovaunuliikenteestä/superbusseista, Länsiradasta ja Ratapihan areenasta
- Konkursseja nähty alalla enemmän kuin edellisinä vuosina
- Rakennusteollisuuden vaikeuksilla ollut merkittäviä vaikutuksia erityisesti kauppaan ja palveluihin
- Turun seutukunta isoa muuttovoittoaluetta → rakentaminen tulee väkisinkin lisääntymään!

Lääke- ja diagnostiikkateollisuus

- USA:n tullipäätöksen (15% vientitulli) uskotaan vakauttavan tilannetta
→ Bayerille, Orionille ja Wallacille USA:n markkinat todella tärkeitä
- Näkymät lääkeyhtiöiden osalta suhteellisen valoisat
- Diagnostiikka sopeuttanut toimintaansa → nyt taas kysynnässä ja työllisyydessä parempia merkkejä näkyvissä (esim. Wallac hakee 10 % vuotuista kasvua / joutuu tosin käymään muutosneuvotteluja toimihenkilöille → 28 hengen työtehtävien muutokset tai irtisanomiset)
- Bayer: moderni ja pitkälle robotisoitu tehdas vihitty käyttöön (250 milj. €) – Ehkäisykierukka Mirenan myynti v. 2024 yli 1,2 miljardia €.
- Orion/Bayer: eturauhassyöpälääke Nubeqan ylitti myynnissä jo 1 Mrd. €:n rajan v. 2024
- Orionin kaikki liiketoimintayksiköt jatkaneet kasvuaan alkuvuonna
- 3P-Biovian: Biologisten lääkkeiden tehdas Turun Itäharjulla otettu käyttöön (50 milj. €). Yritys joutunut käymään yt-neuvotteluja kevään aikana
- Muillakin toimijoilla menee ihan hyvin (mm. DelSiTech ja Faron)

Sosiaali- ja terveysala

- Avoimien työpaikkojen radikaali määrän pudotus yli kaksi vuotta peräkkäin
- Aluehallitus: koko vuoden 2025 kestävä yt-menettelyt käsittäen koko henkilöstö (23 500 henkeä) sis. hyvinvointialueen uudelleen organisointia → Huolena henkilöstön liiallinen henkinen kuormittuminen
- 2025: lähes 200 miljoonan sijoitukset VARHAN rakennusinvestointeihin ja mm. 13 terveysaseman sulkeminen
- Rakenteilla psykiatrian sairaalan toinen osa, TYKS:in T-sairaalan uudistaminen ja Salon sairaalan loppuvaiheet sekä suunnitteilla sote-keskus Turun keskustaan. Terveystalo rakentaa uutta sairaalaa Kupittaaalle
- Heijastuu yksityiselle puolelle ostopalvelujen käytön vähentymisenä → yt-prosesseja myös yksityisellä puolella
- Oikeuskansleri: Hyvinvointialueet eivät voi karsia lakisääteisiä palveluita säästöjen vuoksi!

MARA

- Matkailukesästä 2025 tuli vain tyydyttävä, joskin ulkomaalaisten matkailijoiden määrä lisääntyi → matkailutulo laski vrt. 2024
- Saaristossa isoilla toimijoilla hyvä kesä ja pienemmillä haastavampi
- Isot musiikkifestivaalit eivät tulleet loppuunmyydyksi
- Kuluttajien varovainen rahan kulutus heijastui myös kesään (+kesäkuun huono keli)
- Hotelli/kylpylähankkeita:
 - *Hotellivaraus Turun ratapihalle tapahtuma-areenan yhteyteen (Strawberry-ketju)*
 - *Kauppatorin ylälaitaan hotelli (Liedon säästöpankkisäätiö)*
 - *Naantalin uusi Boutique Spa -hotellia (saksalainen Kurland GmbH)*
 - *Luonnonmaalle hotelli (ranskalainen Vinci SA)*
 - *Raisio ja Parainen havittelevat myös hotelliprojekteja*

Investoinnit logistiikkaan

- Turun kehätien E18 (235 milj.€) ja Paraisten väylän (110 milj. €) rakentamisen aloitus ensi vuonna → käynnistää myös Raision kaupungin keskustan uudistamisen
- Turun sataman matkustajaterminaalikokonaisuutta aloitettu rakentamaan. Origami-yhteisterminaaali valmis loppuvuonna 2026
- Parkkitalo Logohubin rakentaminen vasta käynnistymässä, jonne asemapalvelut siirtyvät väliaikaisesti sen valmistuttua (kevät 2027)
- Paraisten siltojen uusinta käynnissä (valmista 2025 loppuvuosi)
- Teiden päällystysmäärät supistuvat hieman vuonna 2026

Vihreä siirtymä

- Green North Energy (GNE) suunnittelee 600 milj. vety- ja ammoniakkilaitosta Naantaliin
- GNE suunnittelee koekäyttöä vuodelle 2027 ja täyttä toimintaa 2028. Yhtiö sai loppuvuodesta ranskalaisen Meridiamin kumppaniksi (Tuki loppukehitykselle ja toteutukselle)
- Liquid Wind ja Turun Seudun Energiahuolto suunnittelevat 500 milj. metanolilaitosta Naantaliin GNE:n viereiselle tontille
- Elisa suunnittelee Raisioon vihreää energiaa hyödyntävää datakeskusta (Fingrid – riippuvuus) ja Regant Oy Saloon
- Naantalin hankkeet kuten myös Raision datakeskus nojaavat Fingridin voimalinjahankkeeseen ja isoon tuulipuistoon
- Uudenkaupungin Kalantiin rakennetaan suurta aurinkopuistoa (valmis syksyllä?) ja akkuvarastoa, muita aurinkovoimalahankkeita n. 20 eri suunnitteluvaiheessa
- Oripäähän suunniteltu teollisen mittaluokan biokaasulaitoshankkeen investointipäätös v.2027 alussa → valmista aikaisintaan 2028
- Gasgridin kaasunsiirtoverkko suunnitelmissa kulkea Loimaan seutukunnan läpi

Kauppanala

- Ala junnannut alkuvuoden paikoillaan – piristymistä ei näköpiirissä tälle vuodelle
- Kuluttajien luottamuksen taso alhaalla ja heijastuu ”sukanvarteen” säätämisenä
- Alan työllisyys kuitenkin laskee edelleen. Lasku tulee näkymään ennen kaikkea suorittavan tason tehtävissä sekä tukitoiminnoissa (syy: itsepalvelu, datan parempi hyödyntäminen, digitalisaatio ja tekoäly)
- Kesko rauhoittaa kauppojen avaamista lähivuosina – fokuksessa enemmän kauppojen kehittäminen
- Turun Osuuskauppa aikoo avata 12 uutta ruokakauppaa maakuntaan seuraavan viiden vuoden aikana (investoinnit 220 milj.€), mm. uusi Prisma Naantaliin (valmis 2026 keväällä) ja Turun keskustaan
- TOK: On tehty arviota, että vuoden 2030 jälkeen noin 80 % henkilöstöstä äidinkieli on muu kuin suomi, kun tällä hetkellä suhdeluku on päinvastoin

Alkutuotanto

- Viljojen sadosta 2025 tulossa hyvä
- Viljakasvien hinnat huomattavan alhaiset –muutkin maataloustuotteet ovat EU-alueen edullisimpia → ongelmia tuottajille
- Naudanlihan alahainen hinta johtanut saatavuusongelmiin väh.kaupassa
- Investointihalukkuus maataloudessa keskittyy yhä enemmän Länsi-Suomeen
- Maatalouden haasteena kiristynyt lainapolitiikka
- Puun hintakehitys kääntyi laskuun kesällä ja metsäteollisuuden lopputuotteiden markkinat vaihtelevia

(Suunniteltuja) julkisia investointeja ja hankkeita

- Kehätien E18-remontti (Raision tunneli, valtatie 8 liittymä) – arvio 235 milj. € (aloitus 2025-26)
- Paraisten väylä Kurkelan ja Kuusiston välille – arvio 110 milj. € (aloitus 2025?)
- Turun sataman matkustajaterminaalikokonaisuus – arvio 172 milj. € (aloitus 2025)
- Ratapihan elämyskeskuspäätökset (kumppanuushanke)? - arvio 240 milj. € (ilman asuntoja)
- Historian ja tulevaisuuden museon eteenpäin vienti – arvio 26 milj. € (rakentaminen 2026-29?)
- Musiikkitalon toteutus 73 milj. € (valmis 2026)
- Kupittaaan kärki +Taito kampus & pysäköintilaitos (päättös 2024 ja valmis 2028) 130-150 milj. €
- Kaarinan Valkeavuoren kampus, 37 milj. € (valmis 2025)
- Raision Tiedonpuiston koulu 44 milj. € (2025)
- Naantalin Kalevanniemen kampus ja monitoimihalli yli 20 milj. € (2026)
- Turun päiväkodin päiväkodit ja koulut 17 milj. € (2024)
- Turun 3 isoa kouluhanketta; S:t Olafskolan 36 milj. € (2027), Linnakaupunki 63 milj. € (2028) & Karhunaukio 48 milj. € (2027) ??
- Uudenkaupungin monitoimitalo Winter 90 milj. € (2025)
- ÅA:n säätiön Astra-kampus yli 30 milj. € (2025)
- TYKS:in kompassisairaala I vaihe 71 milj. € (2024) ja II-vaihe 87 milj. € (?) & TYKSin T-sairaalan uudistus 40 milj. € (2027) & Turun SOTE-keskus (2030?)
- Salon sairaalan uudistaminen 60 milj. € (2027)
- Salon uusi poliisitalo 15 milj. € (2025)
- Salon jäähallin uudisrakentaminen 8 milj. € (2025)
- Artukaisten liikuntakeskuksen jäähallihanke 30 milj. € (tavoite 2025) yksityinen hanke
- Halisten varävesilaitoksen rakentaminen 48 milj. € (2028)

